

Kredytowa

Dzielnice: Śródmieście

Osiedla: Nowe Miasto

Atrybuty:

Rok utworzenia nazwy: 1856

Opis

Nazwana od Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego, które tu właśnie miało swoją siedzibę.

Ciekawostki

Została zaprojektowana przez Bank Polski w 1850 roku na gruntach Łubieńszczyzny. Faktycznie powstała dopiero dwa lata później, kiedy przebito ją jako łącznik między Krakowskim Przedmieściem, ul. Marszałkowską i pl. Grzybowskiem, dla usprawnienia komunikacji Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. Proponowaną nazwę, z powodu nacisków władz carskich, zmieniono na Erewańska, na cześć hrabiego Erewania, carskiego namiestnika Królestwa Polskiego, Iwana Paskiewicza. Magistrat ulicę wybrukował, w zamian za oddanie przez Bank działki na poszerzenie Marszałkowskiej. W 1916 roku powrócono do starej nazwy. Mieściły się tu instytucje finansowe, kluby, redakcje i zarządy towarzystw. W 1944 roku ulica została poważnie zniszczona. Po wojnie odbudowano ją, jednak skracając o odcinek między Marszałkowską a Próżną i rozbierając kilka dobrze zachowanych kamienic.

Stan obecny:

Pomnik Armii Krajowej Zgrupowania Bartkiewicz. Pomnik poświęcony jest żołnierzom AK Zgrupowania "Bartkiewicz", które walczyły w tej okolicy w czasie Powstania Warszawskiego. Oddział został utworzony na początku powstania przez majora Włodzimierza "Bartkiewicza" Zawadzkiego. Zgrupowanie walczyło na ulicach: Marszałkowskiej, Królewskiej, Mazowieckiej, Kredytowej, Świętokrzyskiej i na pl. Małachowskiego i Napoleona (dziś Powstańców Warszawy). Kompanie zgrupowania walczyły i utrzymały Poczta Główną, atakowały PAST-ę, zdobyły gmach Arbeitsamu (ul. Kredytowa), produkowały granaty w budynku Gebethnera i Wolfa (ul. Jasna), a także organizowali rusznikarnię w podziemiach gmachu PKO (ul. Świętokrzyska), zdobyły i rozbroiły 600 mm moździerz Karl Morser, zwany "Ziu", najcięższy sprzęt tego typu, likwidowano również snajperów niemieckich,

organizowano transporty żywności i kopano studnie głębinowe...

Nr 1: Towarzystwo Kredytowe Ziemskie. Budynek powstał w latach 1854-1858 wg planów Henryka Marconiego (fasada) i Józefa Góreckiego (wnętrza) na planie litery E, po zburzeniu tzw. Czerwonego Pałacu z poł XVIII w. przy Mazowieckiej. Marconi inspirował się fasadą gmachu Nowych Prokuracji w Wenecji. Towarzystwo zajmowało się dawaniem kredytów na rozwój gospodarki w majątkach ziemskich. Działo w latach 1825-1939. Oprócz TKZ działały tu też instytut wydawniczy Rój, stacja nadawcza Polskiego Radia, Bank Kupców i Przemysłowców, towarzystwo ubezpieczeniowe Silesia, przedsiębiorstwo eksploatacji lasów Eksplolas, biura sprzedaży naczyń emaliowanych Zrzeszenia polskich Odlewni i emalierni oraz Fabryki Naczyń Emaliowanych. W 1939 roku z tyłu dobudowano kompleks domów mieszkalnych wg proj. Józefa Napoleona Czerwińskiego. Budynek mieścił w czasie wojny urząd Arbeitsamtu, który zajmował się wywózką ludzi na roboty do Niemiec. 23.01.1943 podjęto akcję spalania kartotek Arbeitsamtu, ale organizacjom PLAN i ‘Pobudka nie udało się osiągnąć celu. Budynek spłonął w 1944 roku. W 1939 i 1944 roku budowlę zniszczono, ale odbudowano po wojnie: w 1948 roku zrekonstruowano część od ul. Mazowieckiej. Do 1949 roku odbudowano wschodnią część elewacji. Prace te prowadził Jan Dąbrowski. W roku 1950 inwestorem został Motozbyt. W latach 1962-71 budynek odbudowano całkowicie wg proj. Czesława Wegnera, przystosowując go na potrzeby muzeum. Dziś mieści się tu Państwowe Muzeum Etnograficzne, w którym zebrane są eksponaty polskiej kultury ludowej, europejskich kultur, a także afrykańskich, azjatyckich. Szczególnie ciekawy jest zbiór preparowanych główek wojowników z Ameryki Pd. i zbiorem masek obrzędowych z Azji Wsch.

Nr 1a: Dom mieszkalny Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego. Powstał w 1939 roku, w czasie pierwszych walk wrześniowych został zniszczony. Po wojnie odbudowano dom, a pod koniec XX w. ocieplono styropianem tak, że nie zachował się żaden ślad po zdobieniach elewacji.

Brama. Pochodzi z XIX w.

Nr 2: Budynek mieszkalny. Powstał w latach `60.

~ Dom gminy ewangelicko-augsburskiej. Powstał w latach 1878-1879 wg proj. Jana Heuricha ojca. Na pocz. XX w. mieściła się drukarnia Marszałkowskiego i Pęczalskiego, a także Seminarium Nauczycielskie. W latach 20 mieściły się tu drukarnia Praca, Ewangelicki Bank Spółdzielczy, Ewangelicka Spółka Wydawnicza Logos, biuro agencyjne Stanisława Wiesela. Budynek zbombardowano w 1944 roku a resztki budynku rozebrano dopiero w latach 60.

Nr 3: Towarzystwo Zakładów Gazowych. W latach 60 XIX w. mieściła się tu wytwórnia powozów Ludwika Bruhla, potem Karola Sommera. Inna wytwórnia tej samej branży mieściła się na przeciwległym końcu parceli i należała do Władysława Romanowskiego. Towarzystwo Kontynentalne Dessau, po wybudowaniu gazowni na Czystem, kupiło od hrabiów Przeździeckich plac z wozownią, na którym zbudowano gmach w latach 1905-1909 wg proj. Karola Jankowskiego i Franciszka Lilpopa, mimo tego, że w konkursie wygrał proj. Teofila Wisniowskiego i Teofila Łagiewskiego. Dekorację rzeźbiarską wykonał Edmund Bartłomiejczyk, a przy budowie współpracowali Wiktor Filipczyński, Edward paprocki (zdobywca II miejsca) i Teofil Lembke (budowniczy gazowni). Szczyt budynku wieńczyła rzeźba, która nie przetrwała wojny, a dach był wyższy z kutą balustradą. Na pocz. XX w. mieściło się Towarzystwo dla Analfabetów Dorosłych pod kierownictwem Bolesława Prusa. Działo tu również biuro agencyjne Mieczysława Hafnbluma. W 1932 roku Dessau przeszło w ręce skarbu państwa na mocy Traktatu Wersalskiego. Po wojnie ocalał w całości, choć wnętrza rozplanowano na nowo w 1945 roku.

Nr 3a: kamienica Geodezyjnego Towarzystwa Akcyjnego Kalisz. Powstała w 1937 roku, mieściły się tu luksusowe mieszkania. W czasie okupacji hitlerowskiej budynek zajmowali volksdeutsche.

Nr 4: Kamienica gminy ewangelicko-augsburskiej. Powstała w latach 1910-1 wg proj. Henryka J. Gaya na wzmocnionych partiach muru starego domu. Czteropiętrowa czynszówka wystawiona z pieniędzy gminy ewangelickiej. W latach 20 działały tu biura Śląskiej Hurtowni Włókienniczej, sklep z nawozami sztucznymi Przemysł Superfosfatowy, sklep obuwniczy Stanisława Banasikowskiego,

sklep elektrotechniczny Jerzego Hirszowskiego, sklep z art. technicznymi Stanisława Nowakowskiego, sklep z konfekcją dziecięcą Marii Jarockiej. Po wojnie odbudował ją w 1962 roku Czesław Wegner jako budynek mieszkalny pracowników NBP.

Oficyna. Powstała w latach 1911-2 wg proj. H.J. Gaya, dwutaktowa, poprzeczna.

Nr 5: Budynek mieszkalny. Powstał w 1949 roku.

Nr 6: kamienica Juliana Glassa. Powstała w latach 1937-8 wg proj. Jerzego Gelbarda i Romana Sigalina na miejscu Kamienicy Banku Handlowego, która powstała po 1890 roku wg proj. Kazimierza Loewego dla łódzkiego BH. Oprócz łódzkiego banku działał tu też Bank Pilawitz, Wilczyński i Spółka. W latach 20 mieściły się tu biura domu handlowego J.M. Ferstera. Nowa kamienica była superluksusową kamienicą firmy Julian Glass, właściciela słynnych składów żelaza w stolicy. W piwnicy mieścił się lokal rozrywkowy, zaproj. w 1939 roku przez Edwarda Seydenbeuthela.

Kapliczka. Przyścienna, skrzynkowa, w góralskim stylu, oszklona, z figurą Matki Boskiej.

Nr 7: Pałacyk Klubu Warszawskiego Towarzystwa Myśliwskiego. Powstał w latach 1897-1898 wg planów Francuza Francois Arveuf na posesji należącej do Józefa Ettingera. Klub działał tu do roku 1940, należeli do niego arystokraci i wysocy oficerowie armii carskiej. Towarzystwo rozwiązały władze niemieckie a budynek spłonął w 1944 roku. Pałac odbudowano w latach 1948-50 wg proj. Michała Ptici-Borkowskiego na potrzeby Towarzystwa Przyjaźni Polsko Radzieckiej. Podwyższono wtedy drugie piętro i dodano trzecie. Wystrój rzeźbiarski tympanonu zaproj. Roman Łukijanow i Danuta Kolarska.

Nr 8: Dom mieszkalny. Powstał w latach 1956-1959 wg proj. W. Kłyszewskiego, J. Mokrzyńskiego i E. Wierzbickiego. Został uznany za Mistera Warszawy w 1959 roku. Mieszkał tu Witold Czachórski (1915-1995) - prawnik, profesor UW, wykładowca Prawa Porównawczego w Strasburgu. Zajmował się prawem cywilnym, zasłynął jednak dzięki prawu porównawczemu. W swym dorobku miał kilkadziesiąt publikacji naukowych i podręczników (m.in. "Czynności prawne przyczynowe i oderwane w polskim prawie cywilnym", "Prawo zobowiązań w zarysie"). Jego sąsiadką była Janina Dobrzyńska (1906-2003) - artysta plastyk, adiunkt ASP, projektantka Instytutu Wzornictwa Przemysłowego specjalizująca się w malarstwie i tkactwie artystycznym (tkanina aplikowana - collage). Do grona lokatorów zaliczał się również Bohdan Gniewiewski (1922-1992) - architekt, wykładowca na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Do jego najślynniejszych projektów (wiele zrobionych wspólnie z Janem Bogusławskim) zaliczyć należy niewątpliwie zespół zabudowy mieszkaniowo-usługowej Al. Jerozolimskich (Bracka - Pasaż Śródmiejski) z nieistniejącymi już barem "Praha" oraz pawilonem "Chemia" (1960-62), osiedla "Grzybów" oraz "Srebrna" (1963-64), wieżowiec przy ul. Smolnej 8 (1975) oraz obszar mieszkaniowo-usługowy "Jagiellońska".

~ Kamienica. Zniszczona w czasie okupacji hitlerowskiej. Jej lokatorem był pisarz Jarosław Iwaszkiewicz (1894-1980).

Nr 9: Kamienica Feliksa Goldstanda (drugi adres: pl. Dąbrowskiego 8). Powstała na pocz. XX w. i była jednym z najwyższych budynków w mieście, zwanych "niebotykami. Działał tu sklep z wyrobami gumowymi J.W. Librowicza i zakład krawiecki F. Smalca. W latach 20 mieścił się tu salon samochodowy Motofors, skład maszyn do pisania Bracia Hohn i S-ka, skład mąki Dozhan Stanisława Rippela, pensjonat Zofii Wojciechowskiej i filia kawiarni Ziemiańska. W 1946 roku rozebrano dwa górne piętra kamienicy i pozbawiono ją zdobień.

Data nadania nazwy: 1856 rok